

УДК 342.72/.73:316.77]:351.746.1(477)«364»
DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1.49>

ПРАВО НА ІНФОРМАЦІЮ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ

Самойленко Г.В.,
*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного права
Запорізького національного університету*

Миргородський А.О.,
*здобувач PhD
Запорізького національного університету*

Самойленко Г.В., Миргородський А.О. Право на інформацію в умовах збройної агресії РФ.

Стаття присвячена осмисленню та науково-теоретичному аналізу особливостей здійснення та захисту права на інформацію в умовах збройної агресії РФ проти України. Визначено, що приватне право, попри всю його спрямованість на максимальне забезпечення свободи особи, в тому числі свободи у здійсненні прав, допустимості обмеження особи у здійсненні зазначених прав виключно з підстав і в порядку, визначеному законом, визнає не лише допустимість подібних обмежень, але й необхідність, якщо того вимагають інтереси національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя. Визначено, що людина має право на конфіденційність інформації про себе, що змістовно є складовою права на повагу до її приватного життя та право на інформацію в контексті її вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів. Змістовно остання може бути відомостями у сфері науки, природи, політики, культури та мистецтва, спорту, фінансів, дозвілля, бізнесу та економіки, тощо. Зроблено висновок, що заборона цензури за ст. 15 Конституції України змушує уважно вирішувати питання балансу між цензурою та обмеженням права на інформацію в умовах воєнного стану, що змушує саме в Законі визначати підстави, порядок та процедуру обмеження права особи на інформацію. Зроблено висновок, що перелік інформації з обмеженим доступом, визначений Наказом Головнокомандувача Збройних Сил України № 73 від 03.03.2022 р. щодо заборони розповсюдження інформації, розголошення якої може призвести до обізнаності противника про дії Збройних Сил України, інших складових сил оборони, негативно вплинути на хід виконання завдань за призначенням під час дії правового режиму воєнного стану, має бути деперсоніфікованим, адже зазначений наказ орієнтований на упорядкування відносин між представниками МО України та журналістів.

Ключові слова: інформація, інформація з обмеженим доступом, збирання, зберігання та поширення інформації, воєнний стан, обмеження права на інформацію, право на інформацію, захист права на інформацію.

Samoilenko G.V., Myrhorodskiy A.O. The right to information under the conditions of armed aggression of the Russia.

The article is devoted to the understanding and scientific and theoretical analysis of the peculiarities of the implementation and protection of the right to information in the conditions of the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine. It was determined that private law, despite all its focus on the maximum provision of personal freedom, including freedom in the exercise of rights, the admissibility of limiting a person in the exercise of these rights solely on the grounds and in the manner determined by law, recognizes not only the admissibility of such restrictions, but also necessary, if the interests of

national security, territorial integrity or public order require it in order to prevent riots or crimes, to protect public health, to protect the reputation or rights of other people, to prevent the disclosure of information obtained in confidence, or to maintain authority and impartiality justice. It was determined that a person has the right to confidentiality of information about himself, which is meaningfully a component of the right to respect for his private life and the right to information in the context of his free receipt, use, distribution, storage and protection of information necessary for the realization of his rights, freedoms and legitimate interests. Content-wise, the latter can be information in the field of science, nature, politics, culture and art, sports, finance, leisure, business and economy, etc. It was concluded that the prohibition of censorship under Art. 15 of the Constitution of Ukraine forces to carefully resolve the issue of balance between censorship and restriction of the right to information in the conditions of martial law, which forces the Law to determine the grounds, procedure and procedure for restricting a person's right to information. It was concluded that the list of information with limited access, determined by the Order of the Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine No. 73 of 03.03.2022, regarding the prohibition of the dissemination of information, the disclosure of which could lead to the enemy becoming aware of the actions of the Armed Forces of Ukraine and other components of the defense forces, negatively affect the course of performing tasks as assigned during the legal regime of martial law must be depersonalized, because the specified order is aimed at streamlining relations between representatives of the Ministry of Defense of Ukraine and journalists.

Key words: information, information with limited access, collection, storage and dissemination of information, martial law, restriction of the right to information, right to information, protection of the right to information.

Постановка проблеми. В умовах протистояння збройної агресії РФ проти України зберігання інформації, обмеження обігу певних видів інформації з різних сфер суспільного життя нашої країни вкрай важливе, адже інформація може бути використана противником, адже йдеться не лише про інформацію про переміщення чи місцезнаходження військ чи озброєння (туман війни), але й про стан економіки, суспільну думку, адже наразі відбувається війна не лише на рівні військового мистецтва, але й ресурсів та технологій, доречі, як науково-технічних, так і психологічних, інформаційних, свідченням чого є проведення різноманітних ІІСО. Ця поліаспектність викликає потребу у визначенні особливостей здійснення права на інформацію, підстав та порядку його обмеження в умовах війни (воєнного стану).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом останніх десяти років окремі науковці зверталися до теми інформації, права особи на інформацію та питань його здійснення та обмеження. Серед публікацій в наукових фахових виданнях варто виокремити праці: А.І. Марущак «Цивільні права на інформацію» (2009), М.В. Колесникової «Право на доступ до інформації як елемент правового статусу особи» (2014), В.С. Політанського «Право на інформацію в системі основоположних прав і свобод людини і громадянина» (2016), Л. Вакарюк «Основні підходи до розуміння поняття «інформаційні права людини»» (2018), О.О. Одінцової «Право на інформацію та реалізація інформаційних прав у сфері особистих немайнових прав людини в Україні» (2013), Сибіги О.М. «Поняття «доступ до інформації» і «право на інформацію» у національному законодавстві та науковій літературі» (2018), А.В. Цибульської «Право на доступ до інформації в Україні: конституційно-правовий аспект» (2013), А.С. Мартюк «Право на інформацію як особисте немайнове прао фізичних осіб» (2014), І. Діордіца «Класифікація інформаційних прав і свобод людини і громадянина» (2016), В.А. Бондаренко «Право на інформацію в умовах цифровізації» (2023), Д.Д. Пеца «Право на інформацію за умов сучасної глобалізації: окремі аспекти» (2023), О.В. Цимбалюк «Право на інформацію та право від інформації: інституційний взаємозв'язок у законодавстві окремих країн Європейського Союзу» (2014), П. Гуйван «Практика ЄСПЛ щодо захисту права на доступ до публічної інформації» (2019), С. Єсімов «Право на доступ до інформації – ключовий елемент громадянського контролю» (2016), П.Д. Гуйван «Свобода інформації та можливості обмеження доступу до неї» (2019), О.Г. Турченко «Обмеження права на доступ до публічної інформації в умовах воєнного стану» (2023), І.І. Голубенко «Питання реалізації права на доступ до публічної інформації в умовах воєнного стану» (2023), Л.І. Рудник «Правові засади обмеження права на доступ до інформації в умовах воєнного стану» (2023).

Генезис наукової думки щодо права людини на інформацію послідовно розвивався від осмислення правової природи та змісту цього права, його місця в системі прав людини до осмислення

та аналізу особливостей його здійснення, захисту від неправомірних обмежень чи порушень, до аналізу особливостей доступу до публічної інформації та обмеження доступу до інформації в умовах воєнного стану. Між тим, не було надано належної наукової правової оцінки змісту інформації з обмеженим доступом, її правовому режиму, що визначає особливості здійснення права особи на інформацію в особливий період, яким наразі є запроваджений воєнний стан в Україні, викликаний збройною агресією РФ проти України. Це питання потребує свого вирішення.

Постановка мети. На основі дослідження емпіричного матеріалу, зокрема, позицій та наукових підходів науковців, нормативно-правових актів та матеріалів судової практики визначити особливості здійснення права на інформацію в умовах воєнного стану, викликаного збройною агресією РФ проти України.

Виклад основного матеріалу. Історія становлення інституту прав людини давня. Умовною точкою відліку є період становлення держави як особливої форми суспільного утворення. Саме з цього періоду починається і відлік нормативного регулювання прав людини. В доісторичну епоху модель допустимої чи дозволеної поведінки встановлювалася родиною, сім'єю, общиною. Але в будь-якому разі вже йшлося про «правила гри», яких особа має дотримуватися в своєму співіснуванні з іншими індивідами. Звичайно, давні держави мали, здебільшого, одну із двох форм правління, - республіку та монархію. Першій як «res publicum» було характерним спільне вирішення загальних справ на народних зборах чи в сенаті (Римська республіка, древня Греція). За внутрішнього відчуття та усвідомлення рівності кожен був внутрішньо вільним. Це глобальне відчуття свободи стало характерним для країн чи утворень, які обрали шлях демократії (demos cratia). Такою була і Запорозька Січ. В давніх формах монарших країн міра допустимої поведінки підлеглих монарха чи «корони» визначалася монархом одноособово. Закономірно, що двом формам правління відповідають політичні режими – демократичний та авторитарний чи тоталітарний.

Україна та українці генетично є вільним народом, який прагне зовнішньої та внутрішньої свободи. Саме тому ідея природних прав людини є настільки близькою і нам. Вона виходить з внутрішньої потреби людини бути вільною незалежно від наявного нормативного закріплення її прав. Виходимо з такого підходу, адже це є внутрішнім прагненням кожної людини. Право є лише юридичною формою суспільних відносин. Воно надає таким відносинам, а відповідно, і статусу людини в них, урегульованої правом форми, що дає підстави юристам говорити про правовідносини та про суб'єктивні права людини як їх учасника. Але скільки б ми не говорили про правовий статус особи відповідно до норми права (яка закріплює, формалізує волю чи то держави, чи то економічно правлячого класу, чи то народу до формату загальнообов'язкової норми як наслідку нормативно-правового регулювання суспільних відносин) та її правове становище в конкретному правовідношенні, ми можемо лише говорити про те, настільки рівень правового регулювання досягнув своєї мети, забезпечив очікування та запити конкретної людини і суспільства в цілому в питанні нормативного закріплення прав людини, їх змісту та меж можливої чи допустимої поведінки.

Право на інформацію є відносно «новим» правом в історичному розумінні покоління прав людини. Воно з'являється в третьому поколінні прав людини (після Другої світової війни) поруч з правом на розвиток, на мир, на безпечне навколишнє середовище (згодом на безпечне довкілля), на участь у користуванні спільним культурним спадком людства, на гуманітарну допомогу та ін..

Праву на інформацію передувала свобода слова. Як стверджує В.А. Шершенькова, ст. 24 Конституції УРСР 1919 р. закріплювала право на свободу слова та друку робочому класу і селянам та вільне поширення друкованого матеріалу. Утвердження більшовицької політичної диктатури, яка свого часу привнесла ідеї свободи слова та друку, згодом її ж і обмежило. По-перше, в період воєнного комунізму не було прийнято жодного документу, який би гарантував цю свободу, а з іншого, було створено 1920 р. Головне управління політосвіти, до повноважень якого ввійшли питання як політосвіти, так і цензура слова. В подальшому провадження цензури тільки посилювалося, в тому числі в діяльності Комітету у справах друку при РНК УРСР [1, с. 165].

Європейською Конвенцією 1950 р. ст. 10 закріпила свободу вираження поглядів, змістом якого стали: свобода дотримання своїх поглядів, одержання та передача інформації та ідей без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. Водночас, ч. 2 ст. 10 закріпила як можливість, так і підстави обмеження цього права: формальності, умови та обмеження мають бути встановлені законом і допустимі тією мірою, якою вони є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності, громадської безпеки, запобігання

заворушенням і злочинам, охорони здоров'я чи моралі, захисту репутації чи прав інших осіб, запобігання розголошенню конфіденційної інформації, підтримання авторитету і безсторонності суду [2].

Вперше в Україні право на інформацію було закріплене одразу в кількох статтях Конституції України: ст. 32 Конституції України закріпила гарантії права на конфіденційність приватної інформації про особу, її особисте та сімейне життя; в ст. 34 Конституції України закріплено право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір, ст. 50 Конституції України, – право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення [3].

Законом України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. [4] було визначено фундаментальні принципи інформаційних відносин: гарантованість права на інформацію, відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією, її достовірність і повнота, свобода вираження поглядів і переконань, правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя та принципи державної інформаційної політики: забезпечення доступу кожного до інформації; забезпечення рівних можливостей щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації; створення умов для формування в Україні інформаційного суспільства; забезпечення відкритості та прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень; створення інформаційних систем і мереж інформації, розвиток електронного урядування; оновлення, збагачення та зберігання національних інформаційних ресурсів; забезпечення інформаційної безпеки України та ін. Відтак, відкритість, доступність, повнота та достовірність мають забезпечити, зокрема, прозорість діяльності суб'єктів владних повноважень.

Аналіз змісту зазначених норм дає підстави для висновку щодо існування, щонайменше, двох видів інформації за критерієм її відношення до суб'єкта: інформація про особу (ст. 32 Конституції України) та стороння інформація. Щодо першого (заборони втручання в особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України), Рішенням Конституційного Суду № 2-рп/2012 від 20.01.2012 р. з погляду на зміст ст. 32 Конституції України, зміст ч. 2 ст. 34 Конституції України було витлумачено як збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди державою, органами місцевого самоврядування, юридичними або фізичними особами є втручанням в її особисте та сімейне життя [5]. Таке втручання допускається винятково у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. Суд також дав офіційне тлумачення інформації про особисте та сімейне життя особи як будь-які відомості та/або дані про відносини немайнового та майнового характеру, обставини, події, стосунки тощо, пов'язані з особою та членами її сім'ї, за винятком передбаченої законами інформації, що стосується здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень. З цього Судом зроблено висновок, що така інформація про особу є конфіденційною.

Правовий режим іншої інформації, попри закріплення в ст. 15 Конституції України заборони цензури в контексті здійснення права особи на інформацію може піддаватися обмеженням. Ч. 2 ст. 34 Конституції України чітко визначила, що здійснення зазначених прав (право на збір, зберігання чи поширення інформації) може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя. Закономірно, що міра здійснення права на інформацію (межі здійснення права) визначається законом та може визначатися через обмеження, які є закономірними в умовах протидії збройній агресії РФ проти України.

Згідно п. 3 Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 64/2022 затверджено Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 р.) [6] у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30–34, 38, 39, 41–44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах

та обов'язі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [7]. Рішенням Конституційного Суду України від 20.01.2012 р. № 2-рп/2012 було прямо визначено, що конституційне обмеження права особи збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію узгоджується з положеннями п. 2 ст. 29 Загальної декларації прав людини 1948 р., в якому закріплено, що при здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві [5].

Закономірно, що ч. 2 ст. 6 Закону України «Про інформацію», як і ст. 34 Конституції України передбачає підстави для обмеження права особи на інформацію, серед яких інтереси національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя. Гарантією забезпечення права особи на інформацію від безпідставного обмеження є допустимість обмеження виключно на підставі закону. Наразі а ні Законом України «Про правовий режим воєнного стану», а ні Указом Президента України № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» такі обмеження прямо не вводилися. Водночас, ст. 21 Закону України «Про інформацію» закріплює правовий режим інформації з обмеженим доступом, що визначило легітимність Наказу Головнокомандувача Збройних Сил України № 73 від 03.03.2022 р. [8] щодо заборони розповсюдження інформації, розголошення якої може призвести до обізнаності противника про дії Збройних Сил України, інших складових сил оборони, негативно вплинути на хід виконання завдань за призначенням під час дії правового режиму воєнного стану, а саме: найменування військових частин (підрозділів) та інших військових об'єктів в районах виконання бойових (спеціальних) завдань, географічні координати місць їх розташування; чисельність особового складу військових частин (підрозділів); кількість озброєння та бойової техніки, матеріально-технічних засобів, їх стан та місця зберігання; описи, зображення та умовні позначки, які ідентифікують або можуть ідентифікувати об'єкти; інформація про операції (бойові дії), які проводяться або плануються; інформація про збір розвідувальних даних (способи, методи, сили та засоби, що залучаються); інформація про проведення унікальних операцій із зазначенням прийомів та способів, що використовувались; інформація про ефективність сил і засобів радіоелектронної боротьби противника; інформація про відкладені або скасовані операції; інформація про зниклий або збитий літак, літальний апарат, зникле судно та пошуково-рятувальні операції, які плануються або проводяться; інформація про планування та проведення заходів забезпечення безпеки застосування військ (дезінформація, імітація, демонстративні дії, маскування, протидія технічним розвідкам та захист інформації); відомості про проведені інформаційно-психологічні операції, ті, що проводяться, а також плануються; інформація, яка може призвести до обізнаності противника про результати ракетних ударів по військових об'єктах (пунктах), якщо така інформація не розміщувалася у відкритому доступі Генеральним штабом або іншими органами військового управління Збройних Сил України; інформація про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, у тому числі про їх переміщення територією України, якщо така інформація не розміщувалася у відкритому доступі Генеральним штабом Збройних Сил України чи Міністерством оборони України або в офіційних джерелах відповідних відомств країн-партнерів та ін..

Криміналізація злочинів поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, у тому числі про їх переміщення територією України, якщо така інформація не розміщувалася (не поширювалася) у відкритому доступі Генеральним штабом Збройних Сил України, Міністерством оборони України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України чи Службою безпеки України або в офіційних джерелах країн-партнерів, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану та ін. в ст. 114-2 Кримінального кодексу України [9] стала вимушеним кроком мотивації поведінки людей, якою не буде порушуватися вимога щодо заборони збору, зберігання та поширення певної інформації. Нажаль, лише частина дій з вищезазначеного списку була криміналізована. До того, Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України № 73 стосувався взаємовідносин між ЗСУ та журналістами і іншими представниками засобів масової інформації щодо поширення інформації з обмеженим доступом. Але ж

є цілком логічним, що така інформація може бути доступна випадково іншим особам, включно, особам, які залишилися проживати в місцях безпосереднього проведення бойових дій. Такий підхід є непослідовним і не відповідає потребам національної безпеки та визначеності правового режиму інформації такого змісту.

І.І. Голубенко було проаналізовано критерії обмеження інформації, які мають оцінюватися у сукупності вимог: 1) обмеження доступу до інформації здійснюється виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя; 2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам; 3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні [10, с. 146]. На те звертає увагу і Л.І. Рудник. Висловлено позицію, що положення Закону «Про доступ до публічної інформації» повинні виконуватися в повному обсязі, оскільки до нього з початку війни зміни не вносилися [11, с. 37].

В контексті заборони цензури, закріпленої ст. 15 Конституції України, тут має бути витримано законний баланс між правом особи на інформацію, обмеженнями, необхідними в умовах воєнного стану в інтересах національної безпеки та зловживанням правом з боку органів державної влади, адже, як зазначив С. Єсімов, право на доступ до інформації є ключовим елементом громадського контролю і запорукою демократії [12, с. 63]. Погодимось з висновками І.І. Голубенко, які ґрунтуються на позиції судів, що в контексті ч. 4 ст. 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації», Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» застосування відстрочки у задоволенні запиту на інформацію є допустимим лише за умов: 1) фізичної неможливості надання відповіді; 2) потреб національної безпеки. Відтак, саме по собі запровадження воєнного стану не є достатньою підставою для обмеження доступу до інформації. Підстави для таких обмежень повинні бути обґрунтованими та дійсно викликані потребами національної безпеки [10, с. 145]. О.Г. Турченко у своїх висновках посилається на позицію Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з питань додержання конституційного права людини і громадянина на доступ до інформації, який, коментуючи умови застосування відстрочки у задоволенні запитів, визначив, що розпорядники публічної інформації у кожному конкретному випадку застосування відстрочки повинні не просто формально посилатися на наявність обмежувальних заходів, а обґрунтовувати, які саме наслідки обмежувальних заходів не дозволяють задовольнити запит вчасно, та повідомляти про орієнтовну дату надання інформації [13, с. 112; 14, с. 143]. Тому пропозиція Л.І. Рудник щодо потреби законодавчого визначення «мотивованої підстави відмови» як законодавчого визначення, за наявності яких є правомірним незадоволення запиту на доступ до публічної інформації (інформації, розпорядниками якої є органи публічного адміністрування) є такою, що заслуговує на необхідність якнайскорішого законодавчого вирішення [11, с. 37].

Висновки. Забезпечення прав особи реальне у випадку можливості здійснення державою та її органами своїх обов'язків. В умовах воєнного стану, викликаного збройною агресією РФ проти України здійснення права на інформацію може бути обмежене. Того вимагають інтереси національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, врешті, маючи на меті забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Заборона цензури за ст. 15 Конституції України змушує уважно вирішувати питання балансу між інтересами національної безпеки та обмеженням права на інформацію в умовах воєнного стану задля формування механізму. Саме тому мають бути внесені відповідні зміни до Закону України «Про доступ до публічної інформації» та Закону України «Про інформацію», в яких мають бути вирішені питання підстав, порядку та процедури обмеження права особи на інформацію, на доступ до публічної інформації та правовий режим окремих видів інформації. Перелік інформації з обмеженим доступом, визначений Наказом Головнокомандувача Збройних Сил України № 73 від 03.03.2022 р. щодо заборони розповсюдження інформації, розголошення якої може призвести до обізнаності противника про дії Збройних Сил України, інших складових сил оборони, негативно вплинути на хід виконання завдань за призначенням під час дії правового режиму воєнного стану, орієнтований на упорядкування відносин між представниками МО України та журналістів, має бути деперсоніфікованим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шершенькова В.А. Право на інформацію та його реалізація в Радянській Україні (1919–1991 pp.). URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7ee88d05-770c-464a-90ff-501b31676676/content>.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Рада Європи. 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
3. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. Ст. 41.
4. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 48. Ст. 650.
5. Рішення Конституційного Суду № 2-рп/2012 від 20.01.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12#Text>.
6. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України № 64/2022 від 24.02.2023 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.
7. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
8. Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану: Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України № 73 від 03.03.2022 р. URL: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/nakaz_73_zi_zminamu.pdf.
9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
10. Голубенко І.І. Питання реалізації права на доступ до публічної інформації в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 144–147.
11. Рудник Л.І. Правові засади обмеження права на доступ до інформації в умовах воєнного стану. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2023. Випуск 4(60). С. 32–39.
12. Єсімов С. Право на доступ до інформації – ключовий елемент громадянського контролю. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/aug/5632/vnulpurn201685511.pdf>.
13. Турченко О.Г. Обмеження права на доступ до публічної інформації в умовах воєнного стану. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. С. 107–113. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/12/22.pdf>.
14. Олексіюк Т., Опришко Л., Буртник Х., Барвіцький В., Кабанов О. Рекомендації Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з питань додержання конституційного права людини і громадянина на доступ до інформації. Рада Європи, грудень 2020 р. URL: <https://rm.coe.int/recomendationsfinal-10-02-21/1680a165f7>.